27.9.2017

Jokaiselle nuorelle riittävät valmiudet toisen asteen opintoihin

Opintojen keskeyttäminen on yksi merkittävimpiä syitä nuorten syrjäytymiseen, mutta ongelmat syntyvät ja voidaan havaita usein jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Moni keskeyttää opintonsa mm. puutteellisten opiskelutaitojen, heikon elämänhallinnan ja oman suunnan puuttumisen vuoksi. Ammatillisessa koulutuksen aloittaneista yli viidennes ei koskaan suorita tutkintoaan loppuun. Kolme prosenttia perusopetuksen päättävistä nuorista ei edes jatka opintojaan toiselle asteelle. Koulutustasolla on suora yhteys työuran pituuden lisäksi myös yksilön ja koko yhteiskunnan hyvinvointiin ja terveyteen. Siksi on äärettömän tärkeää, että koulutus antaa lapselle parhaat mahdollisuudet hyvään elämään ja onnistumiseen.

Suomessa on paljon nuoria, joilla ei ole yläkouluiässä tietoa siitä, mitä he haluavat tehdä isona tai mitkä ovat heidän omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa. Heillä voi olla isoja puutteita perusosaamisessa, opiskelutaidoissa ja -motivaatiossa, mikä tuottaa vaikeuksia toisen asteen opiskelupaikan saamisessa tai opinnoissa pärjäämisessä. Nuoret tarvitsevat yksilöllistä tukea ennen opintojen nivelvaihetta sekä mahdollisuuksia arvosanojen korottamiseen ja oman suunnan etsimiseen.

OAJ ehdottaa, että kaikille nuorille, jotka tarvitsevat vahvempaa tukea perusasteen opintojen suorittamiseen ja oman kutsumuksen löytämiseen, tulisi turvata mahdollisuus saada joustavaa perusopetusta, jossa opiskellaan pienryhmässä toiminnallisesti ja työelämäläheisesti.

Mikä joustava perusopetus?

Joustava perusopetus käynnistettiin kehittämistoimintana vuonna 2006 opetusministeriön toimesta vastauksena em. huoleen. Hankkeessa mukana olevien kuntien peruskoulujen 6–9 luokkien ja lisäluokkien oppilaat voivat hakeutua tai heidät ohjattiin JOPO-ryhmiin siltä pohjalta, että heidän katsotaan hyötyvän toimintamallista. Myöhemmin joustava perusopetus on tullut myös perusopetuslakiin. Perusopetuslain 5 §:n mukaan kunta voi järjestää kunnan päättämässä laajuudessa perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien yhteydessä annettavaa joustavan perusopetuksen toimintaa.

Joustavassa perusopetuksessa opiskellaan noin 10 oppilaan ryhmissä ja Suomessa on noin 1850 joustavaan perusopetukseen päässyttä oppilasta. Joustavan perusopetuksen rahoitusta maksettiin vuonna 2015 122 kunnalle tai kuntayhtymälle.

Oppilaita tukee JOPO-ryhmässä opettaja ja hänen työparinaan esimerkiksi erityisluokanopettaja, nuorisotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä. Jokaiselle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai tarvittaessa hojks. Ryhmän opetus järjestetään osaksi lähiopetuksena ja osaksi työpaikoilla. Muina oppimisympäristöinä voivat olla esimerkiksi leirikoulut, luonto, muut koulut ja oppilaitokset, liikuntatoimi ja kulttuurilaitokset. Yksilöllisin järjestelyin huolehditaan myös oppilaanohjauksesta, jolla tuetaan toisen asteen opintoihin sijoittumista.

Opetushallituksen arvion mukaan ”JOPO-toimintamalli on lisännyt oppilaitten opiskelumotivaatiota ja tavoitteellisuutta. Päättötodistus on yleensä saatu ja jatko-opintojen suunnittelu on edistynyt. Työpaikkaopiskelusta on pidetty ja se on vahvistanut työelämään suuntautumista. Yleinen elämänhallinnan vahvistuminen ja sosiaalisten taitojen parantuminen ovat osaltaan lisänneet kykyä vastaanottaa elämän haasteita. Koulun ja kodin tehostettu yhteistyö on ollut avuksi kaikkien osapuolien näkökulmasta nuorten kasvun ja kehityksen tukemista.” Työ joustavassa perusopetuksessa on siis erittäin tuloksellista ja kentältä kuullut kokemukset erittäin positiivisia.

Mitä joustava perusopetus maksaa?

Joustavaan perusopetukseen on jo pitkään budjetoitu vuosittaista rahoitusta 6 000 000 euroa. Rahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriön maksamina valtionosuuksina. Opetuksen järjestäjälle voidaan myöntää joustavan perusopetuksen toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin lisärahoitusta joustavaan perusopetukseen osallistuvien oppilaiden määrän perusteella. Lisärahoitus on noin 3 100 euroa per vuosi oppilasta kohti. Rahoitus ei kuitenkaan ole korvamerkittyä.

Nykyisellä määrärahalla joustavaa perusopetusta saa noin 1 prosentti yläkouluikäisistä nuorista. Suurimmassa osassa kunnista sitä ei ole lainkaan tarjolla, mikä asettaa oppilaat eriarvoiseen asemaan. Joustavan perusopetuksen määrärahan kaksinkertaistaminen (+ 6 M€) tarkoittaisi että joustavan perusopetukseen piiriin pääsisi lähes 2000 uutta nuorta. Nuoret voitaisiin ottaa joustavaan perusopetukseen varhaisemmassa vaiheessa. OAJ muistuttaa, että joustava perusopetus maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin, sillä yksi koulupudokas maksaa elämänsä aikana yhteiskunnalle noin miljoona euroa.

Lisätietoja:
Nina Lahtinen, koulutusasiainpäällikkö, 020 748 9639, nina.lahtinen@oaj.fi
Suvi Pulkkinen, koulutuspoliittinen asiantuntija, 050 404 1810, suvi.pulkkinen@oaj.fi